

MATEMATICKÁ LINGVISTIKA

se zvláštním zaměřením na korpusovou lingvistiku

Tento obor má dvě hlavní větve:

- korpusová lingvistika
- gramatické teorie a formální systémy

Student každé z těchto větví by měl prostudovat bohemistickou a obecnělingvistickou literaturu v bodě A (tj. A.1, A.2 – viz níže) a speciální literaturu v bodě B (viz níže) vztahující se k tématu jeho doktorské práce. Student větve korpusová lingvistika by měl mimo literaturu v bodech A a B prostudovat vybranou literaturu ze soupisu uvedeného v bodech A.3 (*Lexikologie-lexikografie*), A.4 (*Korpusová lingvistika*) a A.5 (*Matematická lingvistika*), zejména však vybranou literaturu ze soupisu v bodech **A.3 a A.4**. Výběr literatury z těchto soupisů stanoví školitel doktoranda.

Student větve gramatické teorie a formální systémy by měl mimo literaturu v bodech A a B prostudovat vybranou literaturu ze soupisu uvedeného v bodech A.3 (*Lexikologie-lexikografie*), A.4 (*Korpusová lingvistika*) a A.5 (*Matematická lingvistika*), zejména však vybranou literaturu ze soupisu v bodě **A.5**. Výběr literatury z těchto soupisů opět stanoví školitel doktoranda.

0 Předpoklad: základní přehled obecné a základní literatury některého z jazykových oborů pěstovaných (obvykle) na FFUK

A. OBECNÁ:

1 – Bohemistická:

a – běžné mluvnické, slovníky, hlavní speciální monografie (zvl. Těšitelová, Daneš, Komárek, Panevová, Sgall aj.)

b – *Encyklopedický slovník češtiny*, Nakladatelství Lidové noviny 2002

c – Crystal D., *A Dictionary of Linguistics & Phonetics*, 5th ed. Blackwell Oxford 2003

2 – Obecnělingvistická:

Cann R. (1993): *Formal Semantics. An Introduction*. Cambridge University Press, Cambridge.

Chierchia G., McConnell-Ginet S. (1990): *An Introduction to Semantics*. MIT Press, Cambridge (Massachusetts).

Chomsky N. (1981): *Lectures on Government and Binding*. Dordrecht: Foris.

Chomsky N. (1992): *A Minimalist Program for Linguistic Theory*. MIT Occasional Papers in Linguistics. Cambridge, Mass: MIT.

Crystal D. (1997): *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*, 4th. ed. Blackwell, Oxford.

Čermák F. (1997): *Základy lingvistické metodologie*. Univerzita Karlova, Praha.

Čermák F. (2001): *Jazyk a jazykověda. Přehled a slovníky*. Nakladatelství Karolinum, Univerzita Karlova, Praha.

Freidin R. (ed.) (1991): *Principles and Parameters in Comparative Grammar*. MIT Press, Cambridge, Mass.

Fromkin V., Rodman R. (1978): *An Introduction to Language*. Holt, Rinehart and Winston, New York.

Hajičová E. (1993): *Issues of Sentence Structure and Discourse Patterns*. Charles University, Prague.

Hajičová E., Partee B.H., Sgall P. (1998): *Topic-Focus Articulation, Tripartite Structures, and Semantic Content*.

Kluwer Academic Publishers, Dordrecht – Boston – London.

Halliday M.A.K. (1985): *An Introduction to Functional Grammar*. Edward Arnold, London.

Hjelmslev L. (1971): *Jazyk*. Academia, Praha.

Luelsdorff, P.A. (ed.) (1994): *The Prague School of Structural and Functional Linguistics*. J. Benjamins, Amsterdam.

- Lyons J. (1968): *Introduction to General Linguistics*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Lyons J. (1973): *Semantics 1–2*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Lyons J. (1981): *Language and Linguistics*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Lyons J. (1995): *Linguistic Semantics*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Mathesius V. (1947): *Čeština a obecný jazykozpyt*. Melantrich, Praha.
- Mathesius V. (1961): *Obsahový rozbor současné angličtiny na základě obecně lingvistickém*. ČSAV, Praha.
- Mathesius V. (1982): *Jazyk, kultura a slovesnost*. Odeon, Praha.
- Mluvnice češtiny (kolektiv autorů) 1: *Fonetika, Fonologie, Morfonologie a morfejmika, Tvoření slov* 1986; 2: *Tvarosloví* 1986; 3: *Skladba* 1987. Academia, Praha.
- Panevová J. (1980): *Formy a funkce ve stavbě české věty*. Academia, Praha.
- Peregrin J. (1998): *Úvod do teoretické sémantiky*. Nakladatelství Karolinum, Univerzita Karlova, Praha.
- de Saussure, F. (1989, 1996, 2007): *Kurs obecné lingvistiky (včetně poznámek)*. Odeon, Academia, Praha.
- Saeed J.I. (1997): *Semantics*. Blackwell, Oxford.
- Sgall P., Buráňová E., Hajičová E. (1980): *Aktuální členění věty v češtině*. Academia, Praha.
- Sgall, P. et al. (1986): *Úvod do syntaxe a sémantiky*. Academia, Praha.
- Sgall, P. et al. (1986): *The Meaning of the Sentence in Its Semantic and Pragmatic Aspects*. Academia, Praha.
- Skalička V. (1951): *Typ češtiny*. Slovanské nakladatelství, Praha.
- Studie z transformační a formální gramatiky* (1975, 1976, 1979, 1988) (skripta). MFF UK, Praha.
- Tesnière L. (1959): *Eléments de syntaxe structurale*. Klincksieck, Paris.
- Travaux du cercle linguistique de Prague*, n.s., zvl. sv. 1: *Prague Linguistic Circle Papers* 1995, E. Hajičová et al. (eds.), a sv. 2, 1996, J. Benjamins, Amsterdam.

3 – Lexikologie-lexikografie:

- Allan K. (1986): *Linguistic Meaning 1–2*. Routledge, London.
- Cruse D.A. (1986): *Lexical Semantics*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Čermák F., Blatná R. (eds.) (1995): *Manuál lexikografie*. H+H, Praha.
- Filipec J., Čermák F. (1985): *Česká lexikologie*. Academia, Praha.
- Ooi B.Y.V. (1998): *Computer Corpus Lexicography*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- Pustejovsky J. (1993): *Semantics and the Lexicon*. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
- Saint-Dizier P., Viegas E. (1995): *Computational Lexical Semantics*. Cambridge University Press, Cambridge.

4 – Korpusová lingvistika:

- Aijmer K., Altenberg B. (eds.) (1991): *English Corpus Linguistics. Studies in Honour of Jan Svartvik*. Longman, London.
- Allan K. (1986): *Linguistic Meaning 1–2*. Routledge, London.
- *Akins S., Clear J., Ostler N. (1992): *Corpus Design Criteria*. Literary and Linguistic Computing, Vol. 7, No. 1, s. 1–16.
- Atkins B.T.S., Zampolli A. (eds.) (1994): *Computational Approaches to the Lexicon*. Oxford (= 5. Pisa International Summer School on Computational Lexicology and Lexicography).
- Baker P., A. Hardie, T. McEnerry, *A Glossary of Corpus Linguistics*, Edinburgh UP. 2006
- Barnbrook G. (1996): *Language and Computers*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- *Biber D. (1993): *Representativeness in Corpus Design*. Literary and Linguistic Computing Vol. 8, No. 4, s. 243–258.
- Biber D., Conrad S., Reppen R. (1998): *Corpus Linguistics. Investigating Language Structure and Use*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Boguraev B., Briscoe T. (1989): *Computational Lexicography for Natural Language Processing*. Longman, London – New York.
- *Burnard L. (1993): *A Gentle Introduction to SGML*. TEI P2.
- Burnard L. (1993): *A Gentle Introduction to XML*. <http://www.tei-c.org/Guidelines2/gentleintro.html>
- Bybee J., ed., *Frequency of Use and the Organization of Language*, Oxford 2007
- *Church K.W., Hanks P. (1990): *Word Association Norms, Mutual Information and Lexicography*. Computational Linguistics 16/1, s. 22–29.
- Corpus Linguistics: Readings in a Widening Perspective*, 2004, ed. G. Sampson, D. McCarthy, Continuum London.

- Corpus Linguistics. Critical Concepts in Linguistics I-VI*, eds. W. Teubert, R. Krishnamurthy, Routledge London 2007
- Čermák F. (1995), *Komputační lexikografie*. In: F. Čermák, R. Blatná (eds.): *Manuál lexikografie*. H+H, Praha.
- *Čermák F. (1995): *Jazykový korpus: Prostředek a zdroj poznání*. *Slovo a slovesnost* 56: s. 119–140 (+ bibliografie tamtéž).
- Čermák F., Blatná R. (eds.) (1995): *Manuál lexikografie*. H+H, Praha.
- Čermák F., Klímová J., Petkevič V. (eds.) (2000): *Studie z korpusové lingvistiky*. Nakladatelství Karolinum, Univerzita Karlova, Praha. (Překladový sborník vybraných studií)
- Fillmore C.J., Atkins B.T.S. (1994): *Starting where the dictionaries stop: the challenge of corpus lexicography*. In: Atkins B.T.S., Zampolli A. (eds.), *Computational Approaches to the Lexicon*.
- Garside R., Leech, G., McEnery A. (1997): *Corpus Annotation. Linguistic Information from Computer Text Corpora*. Longman, London – New York.
- Hajič J., Hladká B. (1997): *Morfologické značkování korpusu českých textů stochastickou metodou*. *Slovo a slovesnost* 4/1997, s. 288–304.
- Hajič J., Hajičová E., Panevová J., Sgall P. (1998): *Syntax v Českém národním korpusu*. *Slovo a slovesnost* 3/1998, s. 168–177.
- Hajič J., Hladká B. (1998): *Tagging Inflective Languages: Prediction of Morphological Categories for a Rich, Structured Tagset*. *Proceedings from COLING-ACL'98*. Montreal, s. 483–490.
- *Halliday M.A.K. (1991): *Language as system and language as instance: The corpus as a theoretical construct*. In: Svartvik J. (ed.): *Directions in Corpus Linguistics. Proceedings of Nobel Symposium 82*. Stockholm 4.–6. August 1991. Mouton, Berlin, s. 17–32.
- Halliday M.A.K. (1991): *Corpus studies and probabilistic grammar*. In: Aijmer et al., s. 30–43.
- Jak využívat Český národní korpus*, 2005, ed. F. Čermák, R. Blatná a tým, NLN Praha.
- Kennedy G. (1998): *An Introduction to Corpus Linguistics*. Longman, London.
- Kolokace*, *Studie z korpusové lingvistiky* 2, eds. F. Čermák, M. Šulc NLN Praha 2006
- Korpusová lingvistika: Stav a modelové přístupy*. *Studie z korpusové lingvistiky* 1. NLN, Praha 2006, Eds. F. Čermák, R. Blatná, NLN Praha 2006
- Lebart L., A. Salem, L. Berry, 1998, *Exploring Textual Data*. Kluwer Dordrecht.
- *Leech G. (1991): *The State of the Art in Corpus Linguistics*. In: Aijmer et al., s. 8–29.
- *Leech G. (1993): *Corpus Annotation Schemes*. *Literary and Linguistic Computing* 8:4, s. 275–281.
- Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*, 3rd ed., eds. J.C. Richards, R. Schmidt London 2002
- McEnery A., Wilson A. (1996): *Corpus Linguistics*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- McEnery, R. Xiao, Y. Tono (2006), *Corpus-Based Studies. An Advanced Resource Book*, Routledge London
- *Nelson W. Francis (1991): *Language Corpora B.C*. In: Svartvik J. (ed.), *Directions in Corpus Linguistics*. In: Svartvik J. (ed.): *Directions in Corpus Linguistics. Proceedings of Nobel Symposium 82*. Stockholm 4.–6. August 1991. Mouton, Berlin, s. 17–32.
- Oakes M.P. (1998): *Statistics for Corpus Linguistics*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- Oliva K., Hnátková M., Květoň P., Petkevič V. (2000): *The Linguistic Basis of a Rule-Based Tagger of Czech*. In: Sojka P., I. Kopeček, K. Pala (eds.): *Proceedings of the Text, Speech and Dialogue conference TSD 2000* held in Brno 2000. LNAI 1902, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, s. 3–8.
- Olohan M., 2004, *Introducing Corpora in Translation Studies*, Routledge London
- Sinclair J., 1991, *Corpus Concordance Collocation*, Oxford U.P.
- Sinclair J., 2003, *Reading Concordances. An Introduction*. Pearson's Longman London
- Sinclair J., 2004, *Trust the Text: Language, Corpus and Discourse*. Routledge London.
- Sinclair J., A. Mauranen, *Linear Unir Grammar*, Benjamins 2006 Amsterdam
- Stubbs M., 2001, *Words and Phrases*. Blackwell Oxford
- Šulc M. (2000): *Korpusová lingvistika. První vstup*. Nakladatelství Karolinum, Univerzita Karlova, Praha.
- Teubert W., A. Čermáková, 2007, *Corpus Linguistics. A Short Introduction*, Continuum London
- Teubert Wolfgang, ed., Krishnamurthy Ramesh (2007): *Corpus Linguistics Vol. I, Critical Concepts in Linguistics*, Routledge, Great Britain
- Tognini-Bonelli E., 2004, *Corpus Linguistics at Work*. Benjamins Amsterdam

* Publikace opatřené hvězdičkou (*) existují v českém překladu a jsou zahrnuty ve výše uvedeném sborníku Čermák F., Klímová J., Petkevič V. (2000): *Studie z korpusové lingvistiky*.

Specializované časopisy:

International Journal of Corpus Linguistics

Corpus Linguistics and Linguistic Theory

Corpora

5 – Matematická lingvistika (formální gramatické teorie, algebraická a formální lingvistika):

Borsley R. (1999): *Syntactic Theory. A Unified Approach*. Edward Arnold, London a Oxford University Press, Inc., New York.

Charniak E. (1996): *Statistical Language Learning*. The MIT Press, Cambridge (Massachusetts) a London (England).

Chomsky N. (1957): *Syntactic Structures*. Mouton, The Hague; čes. překlad: *Syntaktické Struktury* (1966). Academia, Praha.

Frances N., Wintner S. (1998), *Feature Structure Based Linguistic Formalisms. Partial draft in the course reader: Unification-Based Linguistic Formalisms*. 10th European Summer School in Logic, Language and Information, 17–28 August, Saarbrücken, Germany. K dispozici i na: ESSLLI 98 Compact Disk jako pdf soubor.

Haegeman L. (1994): *Introduction to Government & Binding Theory*. 2nd edition. Blackwell, Oxford (United Kingdom), Cambridge (Massachusetts, U.S.A).

Hopcroft J.E., Ullman J.D. (1978): *Formálne jazyky a automaty*. Alfa, Bratislava.

Hřebíček L. (2002): *Vyprávění o lingvistických experimentech s textem*. Academia, Praha.

Gladkij A.V., Mel'čuk I.A. (1969): *Elementy matematičeskoj lingvistiky*, Moskva.

Chytil M. (1978): *Teorie automatů a formálních jazyků*. SPN, Praha.

Kaplan R. et al. (1995): *Formal Issues in Lexical-Functional Grammar*. CSLI Lecture Note Series, 47. CSLI Publications, Stanford (California).

Karlsson F., Voutilainen A., Heikkilä J., Antilla A. (eds.) (1995): *Constraint Grammar. A Language-Independent System for Parsing Unrestricted Text*. Mouton de Gruyter, Berlin, New York.

Köhler R., Rieger B.B. (eds.) (1993): *Contributions to Quantitative Linguistics*. Kluwer, Dordrecht.

Marcus S. (1969): *Algebraické modely v lingvistice*. Academia, Praha.

Materna P., Pala K., Zlatuška J. (1989): *Logická analýza přirozeného jazyka*. Academia, Praha.

McEnery A.M. (1992): *Computational Linguistics*. Sigma Press, Wilmslow.

Oakes M.P., 1998, *Statistics for Corpus Linguistics*. U. of Edinburgh P.

Partee B., ter Meulen, Wall P. (1990): *Mathematical Methods in Linguistics*. Kluwer Academic Publisher, Dordrecht – Boston – London.

Pollard, C. and Sag, I. (1987), *Information-Based Syntax and Semantics*, Vol. 1. CSLI Lecture Note Series, 13. CSLI Publications, Stanford (California).

Pollard C., Sag I. (1994): *Head-Driven Phrase Structure Grammar*. University of Chicago, Chicago.

Sag I.A., Wasow Th. (1999): *Syntactic Theory: A Formal Introduction*. CSLI Lecture Note Series, 92.

Stanford: CSLI. CSLI Publications, Stanford (California).

Sells P. (1985): *Lectures on Contemporary Syntactic Theories (An Introduction to Government-Binding Theory, Generalized Phrase Structure Grammar, and Lexical Functional Grammar)*. CSLI Lecture Note Series, 3. Stanford: CSLI. CSLI Publications, Stanford (California).

Shieber S. (1986): *An Introduction to Unification-Based Approaches to Grammar*. CSLI Lecture Note Series, 4. Stanford: CSLI. CSLI Publications, Stanford (California).

Těšitelová M. (1997): *Lingvistické příručky. Kvantitativní lingvistika*. SPN, Praha. (Skriptum)

B. SPECIÁLNÍ:

Doktorand bude navíc studovat literaturu ke zvolenému tématu své doktorské práce a další doporučenou literaturu.